

Píseň: EZ660 - Bud' Bohu všechna chvála + **modlitba;** **Čtení:**
Ex 20, 1-2 (BKR) + Dt 5, 6

Milí přátelé,

minulý týden jsme se na biblických hodinách rozloučili s evangeliem podle Marka. Alespoň na nějaký čas. Zdůrazňoval jsem, že jsem v žádném případě nevystihl všechny rozměry pročítaných oddílů a zval jsem vás k vlastnímu dalšímu studiu, ať už samostatně s literaturou nebo ve společenstvích.

Posledním příběhem bylo setkání se Vzkříšeným a tak dar svobody od všech mocností tohoto světa: od člověka (sebe samého i druhých), strachu, smrti, viny, hříchu, předurčenosti i dalších. V hloubi podstaty se budeme v Desateru zabývat vlastně stejným tématem (zvěst SZ a NZ není rozdílná!): Svobodou. Jak jsme již slyšeli v úvodním čtení.

Dnes pouze úvod do Desatera. Při dalších setkáních budeme probírat jednotlivá slova Dekalogu podle Ex 20 i Dt 5 a budu k nim přidávat jeden biblický příběh pro ilustraci.

Z Překladu s výkladem

Dnes, abych také povzbudil k vlastnímu studiu, na úvod přečtu výklad jiných, však také vzdělanějších a sečtejších. Půjde o část výkladu k úvodu do Desatera dle: Starý Zákon, překlad s výkladem, kniha druhá - Exodus+Leviticus, str. 114-117.

K tomuto výkladu pak doplním, co nezmiňuje nebo co uvádí ne úplně přesně.

Doplnění - přikázání?

Dekalog (dosl. Desetisloví) není Desaterem *přikázání*, jak, bohužel, tvrdí ekumenický překlad. Bůh v Ex 20, 1 vyhlásil všechna „debarím“ - slova. Bůh člověku nepřikazuje - proč by to dělal? Morálka či etika biblických náboženství není morálkou příkazu a zákazů - nebo alespoň nikdy být neměla. Pokud přijmu

prolog (předmluvu) Desatera tak, jak jsme ji slyšeli, vše ostatní logicky, automaticky a samozřejmě vyplývá.

O tom svědčí i slovesná forma uvedených slov: Ani v jednom z „příkazů“ totiž nenalezneme imperativ (rozkazovací způsob). Celé Desatero je formulováno indikativy (oznamovací způsob). Hospodin nepřikazuje, co máme dělat. Oznamuje, co vyplývá z toho, že jsme přijali jeho záchranu z otroctví, tedy z jeho vysvobození, abychom svobodní zůstali. A aby se svobodnými stali také všichni kolem nás. Jednou.

Na jiných biblických místech nalezneme řadu příkazů a zákazů. Zřejmě nám, hříšným lidem, pouhé oznámení ovoce Božího vysvobození nestačí. Asi potřebujeme příkazy a zákazy jako malé děti. Avšak Alfou i Omegou následování Hospodina *není* žádný příkaz. Nýbrž svobodné přijetí Boží nabídky. A všeho, co z ní vyplývá.

Ve víře tedy nejde o plnění požadavků. Tento život není test, zda projdeme do Božího království. Nejde o splnění Desatera či jiných „příkázání“ - kdo na tomto světě nám pravdivě a objektivně řekne, že se nám to povedlo? Jde o cestu ke svobodě a ku pokoji, která začíná Hospodinovým činem záchrany lidského společenství (a tak i jednotlivců) z otroctví. A že otročíme kde čemu! A stejným Božím činem vysvobození také končí - vzkříšením.

Doplnění - základ víry

Základní událostí židovství je právě vysvobození z egyptského otroctví. V Kristově vzkříšení pak Hospodin přidal vysvobození také z otroctví smrti, strachu, viny. V obou případech je však ustavující událostí *Boží* vysvobození člověka. Hospodin si vybral člověka, ne člověk Hospodina! Člověku je však dán dar víry, skrze nějž se může k této Hospodinově volbě přiznat a přidat (srv. Kristus v Getsemane apod.).

Tak i základem praktického života víry (etiky, morálky) je tato *Boží* volba, nikoli lidská - ať už naše dnes, lidí kolem roku 1200 př. Kr. či za další tisíce let. Proto je tak nesnadné uchopit konkrétní situaci za „správný konec“, pokud znovu a znovu

nepromýšlíme a nereflktujeme, co je správné řešení v Božích očích. Ne nejlepší možné nebo nejlepší „podle mě/nás“. Správné.

Dobrym vodítkem pro „křesťanskou etiku“, ale stejně tak pro židovskou, muslimskou i obecně lidskou, je právě ona zakládající událost: Vysvobození. Povede mé jednání k větší svobodě nebo alespoň k zachování její současné míry? Pak jsem na dobré cestě.

Bohužel se však často ocitáme v situacích, kdy nám nezbyvá, než volit menší zlo. Avšak právě v nich máme vědět, že naše lidská slabost nám neumožňuje jednat dobře, ačkoli víme, co tímto dobrem je (Ř 7, 14-25). A přiznat si, že jsme museli volit menší zlo. Ustanovatelem Desatera i „morálních povinností“ je Hospodin - ledacos dobrého, na co se nám nedostává moci ani vědomostí, proměňuje v dobro. A i ledacos zlého, co způsobíme, takto převrací. Jako egyptské otroctví!

Doplnění - dějiny působení

Mnoho současných států různými způsoby užívá tohoto Desatera jakožto základu svých ústav a zákoníků. Zejména v zemích křesťanských to s radostí přijmeme! Avšak všimněme si, jak dysfunkční je takto přejatá a „vykostěná“ praxe a etika, když je odtržena od svého kořene - když je druhá deska zákona odtržena od první. Když chceme, aby lidé jednali dle Boží vůle (jež je také v Desetaru), ale oni v něj nevěří. Prostě to nefunguje. Najednou není jasné, koho a co zabíjet smím a nesmím. Kdo koho okrádat může a kdo koho ne atd.

Nepodlehne ani my vábení osamocené druhé desky zákona, která se zdá „stačit“. Od toho už je jen krok k „já mám vlastní Desatero“ - což je vrchol hříchu, protože vzpoury proti Bohu. Člověk nedokáže rozlišovat mezi dobrým a zlým (Gn 3). Nemáme si ustavovat zákony a normy podle „společenské smlouvy“, pokud chceme žít všichni v pokoji a lásce. Mezilidská „společenská smlouva“ není smlouva mezi zástupci všech přítomných ve společnost - mnohá etnika, náboženství nebo společenské vrstvy jsou ponechány zcela mimo.

Tak i já se budu u každého slova Desatera znovu vracet k dnešnímu základu (Ex 20, 1-2) i k celé první desce. Cílem lidského života je svoboda v odpočínutí a pokoji (Gn 2, 1- 3 + Ex 20, 8-11) nikoli morální dokonalost. „Spění k dokonalosti“ (i morální) je trvalá součást života lidských společenství i jednotlivých lidí. Nelze jí však dosáhnout.

Doplnění - čemu otročíš?

Tak je užitečným nástrojem práce s Desaterem i jinými příkázáními kladení otázek: Čemu/komu otročíš? Kdo/co tě zotročuje¹?

Dnes, vzhledem k prologu, nastřelím: Současný Čech často otročí práci, zisku a mínění druhých lidí. I z toho nabízí Hospodin vysvobození - právě ve svém Těle Kristově (Církev - ale tam se vejdou také bratři židé, muslimové a jistě i další náboženství!).

Individuálně je mnoho z nás otrokem své osobnosti - „prostě mě berte takového, jaký jsem!“². A tak svého přirozeného (a hříšného!) egocentrismu. Také svých traumat, zkušeností a přání. Názorů a pohledů. Jsme otroky zákoutí své duše a srdce, zejména pokud si sami před sebou hrajeme, že žádná nemáme.

Závěr

Hospodin nabízí svobodu pro každého. Nikoli svobodu absolutní, že bychom byli bohy, mohli létat jako ptáci nebo dělat cokoli bychom chtěli. Taková představa svobody je jedním z největších otroctví, jaké si lidstvo na sebe samo vymyslelo. Svobodný není ten, kdo může dělat, co chce. Svobodný není ten, kdo chce svá chtění. Svobodný je ten, kdo přijímá dar svobody od jediného absolutně svobodného - Hospodina - v podobě poslušnosti tomuto Jinému. Teprve pak jsme svobodni také sami od sebe.

¹ Krom tohoto prologu se nápadně vrací také u slova o svatosti sedmého dne. Máme alespoň jeden den v týdnu, kdy vůbec nepracujeme my ani lidé kolem nás? Prožíváme den, který je svatý - oddělený od ostatních?

² Je nápadné, že takovéhle egocentrické hrůzy nenalezneme nikde v Písmu ani náznak!

Desatero (i další formulace Boží vůle lidskými slovy) není nástrojem nadvlády - Hospodin nám vládne tak jako tak. Nýbrž je darem pro nás, abychom si Boží dary alespoň neumenšovali - v ideálním případě však umožňuje tyto dary rozvíjet, rozdávat a rozmnožovat.

Společně pak budeme nad Desaterem často narážet na rozpor lidských očekávání či pohledu, co je dobré a správné a pohledu biblického, tedy Hospodinova.

Rozhovor; Píseň: EZ636 - Z tvé ruky, Pane můj + **Modlitba Páně**

Příště: Ex 20, 1-3